

Åšvod k severoamerick½m Åjpirlic½m (Sarracenia)

PÅ™mÅšvek pÅ™midal Radek Kastner

[27.05.2008]

AktualizovÅšno [02.06.2008]

O: Jak mÅšete odhadovat podle nÅšzvu domÅšny mÅšch vlastnÅšch strÅšnek (www.sarracenia.com, pozn. pÅ™ekl.), jsem opravdu velmi zamilovÅšn do rodu Sarracenia.

Ano, historie mÅš publikaÅšn- Åšinnosti a vÅšdeck½ch vÅšzkumÅš napovÅšdÅš, Åše jsem silnÅš zamÅšÅ™en na rod Utricularia, ale to je ÅšsteÅšnÅš z dÅšvodu zemÅšpisnÅš vÅšhodnosti. KdyÅš se pohybuji na lokalitÅšch, kde rostou Åšpirlice, opravdu mne fascinujÅš. A proÅš by nemÅšly? Jsou to velkolepÅš rostliny!

Sarracenia alabamensis; Sarracenia alata; Sarracenia flava

Foto Galleria CarnivoraÅšBarry Rice

Sarracenia jonesii; Sarracenia minor; Sarracenia oreophila

Foto Galleria CarnivoraÅšBarry Rice

Z vÅštÅš- Åšsti je rod Sarracenia, kter½ je rodem s pasivnÅšmi gravitaÅšmi pastmi, omezen vÅšskytem na jihovÅšchod USA, i kdyÅš jeden z druhÅš se vyskytuje i daleko na severu a zÅšpadÅš Kanady.

VÅštÅšina druhÅš mÅš vzpÅ™menÅš a trubicovitÅš lÅšky. LÅšky jsou modifikovanÅšpÅ™emÅšnÅš listy. Hmyz je k lÅškÅšm pÅ™itahovÅšn dÅšky mimice/imitaÅšn schopnostem. LÅšky jsou jasnÅš vybarvenÅš a jsou vybaveny ÅšlÅškami vyluÅšujÅšmi cukr, ty se nazÅšvajÅš- â€žextrafloral nectariesâ€œ (tzn. nektarovÅš plochy, kterÅš jsou umÅšstÅšny mimo kvÅšty). Je zcela jasnÅš, Åše vybarvenÅš- lÅšek a rozmÅšstÅšnÅš- nektÅšriÅš- je obvykle nejsilnÅšjÅš- poblÅšÅš otvoru do lÅšky, velmi nebezpeÅšnÅš mÅšsto pro hmyzÅš- nÅšvÅštÅšvnÅšky!

NÅškteÅ™ lidÅš zaznamenali, Åše lÅšky Åšpirlic Åšasto vyluÅšujÅš- zÅšpach, obvykle dÅšky rozklÅšdajÅšcÅšmu se hmyzu zachycenÅšmu v lÅškÅšch. Zkoumal jsem vÅšjak mnoho lÅšek Åšpirlic na lokalitÅšch a velmi mÅšlo z nich vydÅšvalo opravdu silnÅš zÅšpach z koÅ™isti. Ty, kterÅš tak ÅšnÅš, jsou vÅštÅšinou pÅ™eplnÅšny nadmÅšrn½m mnoÅšstvÅšm koÅ™isti a ve skuteÅšnosti trpÅš- poÅškozovÅšnÅš- lÅšek dÅšky rozklÅšdajÅšcÅšmu se obsahu. I kdyÅš jÅš si nemyslÅš, Åše by

Iřky řpirlic mřly typicky křiklavř zřpach, nenř- ovřjem pochyb o tom, řře Iřky *Sarracenia leucophylla* majř- řasto mdlou, tak nřjak mentolovou vřni. Bylo by opravdu zajř-mavř, pokud by lidř tyto poznatky dřle studovali. A mřjte na pamřti, řře vřnř, kterou je schopen zaznamenat řlovřk jeřitř nutř neznamenř, řře je to ta, kterř je podstatř pro hmyz!

Sarracenia psittacina; *Sarracenia purpurea*; *Sarracenia rubra*

Foto *Galleria Carnivora*řBarry Rice

Sarracenia leucophylla; *Sarracenia rosea*

Foto *Galleria Carnivora*řBarry Rice

Ale to jsem ponřkud odbořil, nechte mř vrřtit se k obecnřmu mechanismu pastř-. Lezoucř- hmyz postupuje vzhřru ze zemř a řř k vrcholu Iřky a jejř-mu otvoru, kde se hltavř cpe na velkřřm mnořřstvř-m cukrovřho sekretu na okraji Iřky. Nřkteř- lidř teoretizujř- o tom, řře obruba podř plřednř- strany Iřky (od zemř a řř k obřstř-) mřřře slouřřit jako chodnř-k pro lezoucř- hmyz, ale toto jsem nikdy v přř-rodř nepozoroval. Jakmile dosřřnou obřstř- Iřky, řourajř-cř- se řřivořichovř jsou ohrořeni přřdem do nitra Iřky a to je takř to, co se stane urřitř, malř řřsti zvřdavřřch nřvřřvnř-kř.

Zatř-mco řřtajř-cř- hmyz obvykle přřstřřvř na okrajř- nebo, a to velmi řřasto, na vř-řku Iřky. A opravdu, jř vřřř-m, řře prvotnř- funkř- vř-řka Iřky je, řře je velmi vhodnou přřřřvacř- plochou, je jasnř, vybarveno a je to mnohdy ta nejatraktivnřř- řřst listu. Nektarovř řřřř na hornř-m povrchu vř-řka jsou nejrustřři rozmř-střny na jeho okraji, řřkajř-c hmyz na okraj vř-řka. Jeřitř vř-ce nektarovřřch řřřř existuje na spodnř- stranř vř-řka, takřře se hodujř-cř- hmyz rychle ocitne na nejvř-ce nejstřm a nebezpeř-nřm mř-stř, visř-c shora dolř, přř-mo nad chřřřnem rostliny.

Navzdory obecnřmu řřpatřřmu pochopenř-, vř-řko vzpřř-menřřch druhř neslouřř- jako plřcařka, kterř srřřř- kořřst do Iřky, nřřbrřř slouřř- jako přřřřvacř- plocha a pravdřř podobnř jako takř jako protideřřovřř řřtř-t, kterřř chrřřnř- Iřku přřed tř-m, aby byla přřřplnřna deřřřovou vodou.

Hmyz, kterřř spadne do Iřky se dostane do skuteřřřch problřmř, vzhledem k tomu, řře vnitřnř- řřst Iřky je extrřmnř kluzkř. No a navř-c je to řřzkř, vzpřř-menř trubice, takřře řřtajř-cř- hmyz (z nřřhořř se vřřřina pohybuje bořnř-m mřřřnř-m křř-del a nikoliv vznřřjenř-m) přřepadne do Iřky a dřle mezi střny Iřky a potř co ztratř- kontrolu nad svřřm pohybem, rychle propadne do nitra Iřky. Hloubořři v Iřkřch zabrařřujř- dolř smřřřujř-cř- chlupy řřniku kořřřsti, kterř se

snažší- vyjíplhat z lásky po jejich stárech.

Spodní- část lásky je

naplněna tekutinou (občas chybějící- u rostlin pěstovaných v mražených ideálních podmínkách). Tato tekutina obsahuje trávicí- enzymy, i když nevíme, zda-li toto bylo potvrzeno u všech druhů- pírlíc, a také velké množství- hladových tvorů, jejichž rozsah zahrnuje od bakterií-, mikrobů- a prvoků- až po larvy komárů- (zvláště potom *Wyeomyia smithii*), pakomárů- (např. *Metriocnemus knabi*), nebo jiného hmyzu (jako například *Sarcophaga sarraceniae*). Ti všichni pomáhají- rostlinám trávit a vstřebávat chycenou kořist.

Metriocnemus & *Wyeomyia*; *Metriocnemus knabi*; *Wyeomyia smithii*

Foto *Galleria Carnivora* © Barry Rice

Toto je pouhý- úvod k daleko složitější- skutečné situaci. U různých druhů, jejichž profily následují- na dalších- webových stránkách této sekce, upozorním na variace a odchylky od tohoto obecného popisu, který jsem připravil v úvodu.

Existuje opravdu jisté množství- literatury, která se zabývá- pěstováním- paralyzující-ho inhibitoru coniniu v láskách *Sarracenia flava*. Navzdory některým anekdotickým zmínkám zahrnujícím- pěstování- rostlin a mravenců, nevíme o ničem, co by dokládalo toto tvrzení-

Rostliny rodu *Sarracenia*

mají- zajímavý- životní- cyklus. Klíčové- obvykle na jaře a poté, co vytvoří- pářič- dýchacích- látek (cotyledon), okamžitě- začnou vytvářet drobné- lásky, které vypadají- jako drobné- verze *Sarracenia minor*. Následující- lásky jsou větší- a větší- tak, jak rostlina roste. S pěstováním- chodem zimy má- rostlina dosáhnout velikosti několika centimetrů- výšky. Po zimní- pauze pokračuje rostlina v- dalším- jaro. Tento proces opakuje rostlina stále dokola několik let, až- eventuálně- dosáhne dospělosti.

Sarracenia oreophila na sklonku sezóny a její- semena-ky

Foto *Galleria Carnivora* © Barry Rice

Dospělá- rostlina vypadá- uprostřed- zimy opravdu staře- a mizerně. Její- lásky jsou nadřanc po dlouhém- pracovní- sezóně, nebo mohou být- spáleny- po- jejich- Se

znovuzahájjená-m jarná-ho rá⁻stu je prvná- v^ácá-, kterou rostlina vytvářá^{TM}-, kvá^t. Tyto kvá^ty hmyzu neublá-^{3/4}á- a odmá^áujá- opylova^áe pylem a nektarem stejná^á konvenáⁿá, jako to obvykle kvá^ty v rostliná^á ^á^{TM}á-áⁱ áⁱná-. Jakmile je opylováⁱná- dokoná^eno, rostlina zaá^ene vytvářá^{TM}et nová^á trsy svá^{1/2}ch masoá^{3/4}ravá^{1/2}ch láⁱá^eek a tak se máⁿá- jejá- milá^{1/2} vztah ke hmyzu na poná^ákud krutá^ájáⁱá-. Á^{1/2}ivá- se hmyzem celá^á lá^áto tak dlouho, aá^{3/4} láⁱá^eky na podzim neodumá^{TM}ou. S tá^m jak láⁱá^eky sesycháⁱá-, p^á^{TM}esunujá- á^{3/4}iviny z listá^á zpá^t do podzemná^á-ho oddenku. Zatá^mco se otevá^á-rajá- semená^á-ky a rozptylujá- kolem semena.

S. alata a krabá- pavouk; vosá- hná^á-zdo v láⁱá^ece S. jonesii; vosá- larva v S. jonesii

S. flava - láⁱá^eka zniá^enáⁱ vosami; S. flava a zelená^{1/2} rysá- pavouk

Foto Galleria Carnivoraá^áBarry Rice

Vá^táⁱna druhá^á áⁱpirlic se

vyskytuje semitropická^{1/2}ch oblastech USA. Jak byste mohli p^á^{TM}edpokláⁱdat u tak biologicky diversifikovaná^áho regionu, vyskytuje se zde mnoho druhá^á hmyzu, která^á se nauáⁱly tá^áit ze speciáⁱlná^á-ch vlastností- áⁱpirlic. Prozatá^m jsem zmáⁿil taková^{1/2} hmyz, která^{1/2} á^{3/4}ije uvnitá^{TM} láⁱá^eek v tekutiná^á a pravdá^á podobná^á rostlináⁱm prospá^á-váⁱ. Ale existuje také^á hmyz, která^{1/2} á^{3/4}ije uvnitá^{TM} láⁱá^eek nad á^orovná^á- hladiny tekutiny a niá^á- je hodováⁱná^á-m na jejich tkáⁱná^á-ch. Larvy tá^{TM}á^á- druhá^á mola (Exyra) poá^{3/4}á^á-rajá^á-stá^ány láⁱá^eek a tá^m zpá^á-sobujá^á-, á^{3/4}e se vrchol láⁱá^eky skáⁱcá^á- dolá^á. Exyra rolandiana se krmá^á- pouze S. purpurea, Exyra ridingsii poá^{3/4}á^á-ráⁱ S. flava a Exyra semicrocea zamoá^{TM}uje ostatná^á- druhy. Vosa Isodontia philadelphicus vyuá^{3/4}á^á-váⁱ láⁱá^eky mnoha druhá^á áⁱpirlic Sarracenia k uvá^ázná^á-ná^á- vyvá^á-jejá^á-cá^á- se potravy. Tato vosa ucpe trubici láⁱá^eky a zpá^á-sobá^á-, á^{3/4}e rostlina nená^á- schopna chytat hmyz..

Hmyz neomezuje svou á^einnost pouze na láⁱá^eky. Larvy Papaipema appasionata se navrtáⁱvájá^á- do oddenká^á- mnoha druhá^á áⁱpirlic a zpá^á-sobujá^á- velká^á áⁱkody, obvykle také^á rostlinu zabijá^á-. Taká^á jsem vidáⁱl mnoho semená^á-ká^á Sarracenia purpurea v New Jersey, která^á byly pravdá^á podobná^á zniá^eny larvami má^á-ry Endothenia daeckeaana. Velmi zajá^á-mavá^á.

Jmá^áno Sarracenia bylo

vytvoá^{TM}eno Linná^áom na pamá^átku Michela Sarrazina, quebecká^áho botanika a lá^ákaá^{TM}e. Rod je zcela proáⁱpikováⁱn obecná^{1/2}mi náⁱzvy (v angliá^á-tiná^á), v á^eáⁱtiná^á se pouá^{3/4}á^á-váⁱ buá^e latinská^{1/2} náⁱzev Sarracenia nebo á^eeská^{1/2} náⁱzev áⁱpirlice, pozn. p^á^{TM}ekl.). Nejobecná^ájáⁱá^á-m mezi obecná^{1/2}mi náⁱzvy je "pitcher plants", "North American pitcher plants" a "trumpet pitchers" (posledná^á- z nich je aplikovatelná^á pouze na vysoká^á a trubkovitá^á druhy). Regionáⁱlná^á- obecnáⁱ jmá^ána obsahujá^á- napá^{TM}. "frog's britches", "hunter's horn" (oba pravdá^á podobná^á pro Sarracenia purpurea) a "fly bugles." Ná^á která^á obecná^á náⁱzvy jsou odvozeny od kvá^tá^á. Dá^á-vá^á-te-li se na kvá^t zespodu (zvíáⁱáⁱtá^á potá^á, co opadnou okvá^á-tná^á- lá^á-stky), vypadáⁱ poná^ákud jako kapesná^á- hodinky bez á^e-selná^á-ku nebo ruá^eiá^eek a tá^m páⁱdem váⁱjm

vlastně nená- schopen sdělit, kolik je hodin a dříve tomu zřekly rostliny obecně
něžev "dumb watches". Zatímco květy s červenými okvětními lístky
jako kalich ze kterého plynou plynem bytelné červené tekutina, což stá- v něžev
"blood cups" (které mám opravdu rád). Jde o květo- rostliny se
analogicky nazývají- "butter cups",
což je pákná a na to, že podobně obecně něžev je jaroce nazýváno
mnoho druhů rostlin z mokřin z rodu Ranunculus.

"blood cup"; "butter cup"; "frog's britches"

"fly bugles"

Foto Galleria Carnivora © Barry Rice

Page citations:

Juniper, B.E. et al. 1989; Mody, N.V. et al. 1976; Rice, B.A. 2006a; Schnell
D.E. 1976, 2002a.

Revised: June 2007

© Barry Rice, 2005

T: Radek Kastner